SUOMEN ASIANAJAJALIITTO
FINLANDS ADVOKATFÖRBUND

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Asia: **HE 1/2016 vp** Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain 2 a ja 9 luvun muuttamisesta sekä pysäköinninvalvonnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Lakivaliokunnan kuuleminen 25.2.2016 klo 10.00

Suomen Asianajajaliitto pitää ehdotettuja muutoksia pääosin epäonnistuneina ja sosiaalisilta vaikutuksiltaan yhteiskunnallista eriarvoisuutta kasvattavina.

Päivä-, rike- ja yhteisösakkojen korottamisen tavoitteena on esityksessä avoimesti ilmaistu olevan kasvattaa sakoista valtiolle saatavia tuloja ja sopeuttaa siten julkista taloutta. Asianajajaliitto katsoo, että esityksen taustalla olevat puhtaasti fiskaaliset tavoitteet eivät voi oikeusvaltiossa olla yksinomainen peruste sakkojen korottamiselle ehdotetussa laajuudessa. Kriminaalipolitiikan tavoitteena tulee olla rikollisuuden ja sen aiheuttamien haittojen vähentäminen. Asiassa vallitsee yksimielisyys siitä, että rikollisuustilanteen kehitys ei synnytä tarvetta korottaa päiväsakkojen rahamäärää eikä sakkojen suuruudella ole selvää yleisestävää vaikutusta. Sakkojen korottamiselle noin kaksinkertaisiksi ei siten ole olemassa kriminaalipoliittisesti hyväksyttäviä perusteita.

Rangaistusseuraamuksen tulee olla oikeassa suhteessa teon moitittavuuteen ja rikoslain 2 a luvun 2 §:n mukaan päiväsakon rahamäärä onkin vahvistettava niin, että se on kohtuullinen sakotettavan maksukykyyn nähden. On olemassa vaara, että rangaistus muodostuu rikkeen vakavuuteen verrattuna liialliseksi ja sakko saa etenkin liikennerikosten osalta yhä enemmän verotukseen verrattavia piirteitä.

Perusteltuna voidaan pitää, että päiväsakon vähimmäismäärä seuraa rahanarvon kehitystä. Sakkojen korotusvara vähimmäismäärän osalta ei kuitenkaan ole nyt ehdotetun suuruinen (6 eurosta 9 euroon eli 50 %), vaan korkeintaan alle 20 %, kun minimipäiväsakkoa tarkastellaan suhteessa väestön pienempituloisimman 10 %:n käytettävissä olevien tulojen kehitykseen. Koska minimipäiväsakkojen osuus kaikista sakoista on ollut jopa noin puolet, sakkojen korottaminen koskee laajimmin juuri pienituloisia henkilöitä.

Minimipäiväsakon korottaminen tulee erittäin todennäköisesti lisäämään sakkojen muuntorangaistusten suorittamista ja tästä aiheutuu rangaistusten täytäntöönpanon kustannusten kasvua. Yksi vankilapäivä maksaa yhteiskunnalle noin 200 euroa. Korotusten tarkkaa vaikutusta muuntorangaistuksen lisääntymiseen ei pystytä arvioimaan, mikä pitää sisällään vaaran siitä, että minimipäiväsakon korottamisesta aiheutuvat haitat voivat kumota kokonaan korotuksen tuottamat lisätulot valtiolle.

Tässä arvioinnissa tulee muuntorangaistusten aiheuttamien kustannusten ja haittojen lisäksi ottaa huomioon myös korotusten paitsi pieni- myös keskituloisille sakotettaville henkilöille aiheuttamat velkaongelmat kaikkine siihen liittyvine lieveilmiöineen. Vastaavat ongelmat ovat käsillä erityisesti pienyritysten kohdalla koskien ehdotusta yhteisösakon asteikkojen korottamisesta.

Periaatteelliselta ja käytännölliseltä kannalta Asianajajaliitto katsoo siten, ettei sakkojen ja asteikkojen korottamista ole syytä toteuttaa ehdotetussa laajuudessa. Siltä osin, kuin korotukset seuraisivat todellisen ansiotason nousua, olisi muutos perusteltu.

Ehdotettua muutosta, jossa Suomessa verotettaviin tuloihin rinnastetaan sellaiset tulot, joita ei veroteta Suomessa ja jossa arvioinnissa otettaisiin huomioon myös tuloista ulkomailla perityt verot ja maksut, Asianajajaliitto pitää perusteltuna ja kansalaisten yhdenvertaisuutta lisäävänä.

Helsingissä, 18. päivänä helmikuuta 2016
Suomen Asianajajaliitto

Antti Riihelä
asianajaja, varatuomari
Helsinki